

© MARCEL BEKKEN

“De markt verplicht ons te werken aan duurzaamheid”

Aardbeien telen met steeds minder middelen

Harrie Pijnenburg, gewasbeschermingsspecialist bij Delphy, heeft altijd wel iets te vertellen op de Aardbeiendag in 's Hertogenbosch. Dit jaar focuste hij vooral op het wegvallen van gewasbeschermingsmiddelen en mogelijke alternatieven.

Patrick Dieleman

Fytoftora

“Je moet als titel zetten ‘Fytoftora, hier is de oplossing’, dan komt iedereen.” Die tip kreeg Harrie van een van zijn telers. Het onderstreept dat deze ziekte een belangrijk aandachtspunt blijft in de teelt. In Nederland valt Fenomenal weg (fenamidone + fosethyl). Ook dimethomorf staat er onder druk (bij ons Atadim, Belomorph en Paraat). “Het middel wordt veel te veel aangetroffen in oppervlaktewater en dat

moeten we absoluut vermijden.” Pijnenburg besluit dat de oplossing niet meer in de chemie ligt. “Er komt niet automatisch een ander middel in de plaats. We moeten werken aan andere oplossingen, in de vorm van minder gevoelige rassen of een minder gevoelig teeltsysteem. De huidige manier van opkweken van trayplanten is risicovol. Verder onderzoek moet uitwijzen of biologische middelen zoals trichoderma, *Bacillus subtilis*, *Bacillus amyloliquefa-*

ciens en mycorrhizaschimmels afdoende zijn.” Harrie pleit voor samenwerking tussen de overheid, gewasbeschermingsfirma's én telers, op het gebied van kennis delen zowel als financiering van onderzoek.

Steeds minder

In Nederland valt vanaf oktober ook S-metolachloor weg (Dual Gold, Codal, Efica, Lecar) omdat het te veel in het

grondwater gemeten werd. “Dat is een sleutelgraminicide voor vollegrondstellers. Onthoud dat een middel wegvalt als het te veel in water aangetroffen wordt, om het even welk water. Voor de overheid is dat de gemakkelijkste oplossing en als sector zijn we te traag om dat te voorkomen. We moeten er samen voor zorgen dat middelen niet terecht komen waar ze niet moeten zijn.” Pijnenburg overliep nog andere wijzigingen in de erkenningen. “Devrinol kan een bruikbaar vervangingsherbicide worden voor Dual Gold, maar we moeten er nog ervaring mee opdoen.” Hier is wel de bedenking dat er een wachtperiode geldt van 90 dagen voor wortel- en knolgewassen en minstens 60 dagen voor alle andere gewassen. Ook glufosinaat (Basta), valt weg, bij ons met een opgebruiktermijn tot 31 juli. “Dergelijke wijzigingen maken het wat lastiger voor de vollegrondsteelt.”

Minder chemie

De maatschappij discussieert meer en meer over gewasbescherming. Pijnenburg verwees naar de discussie die eind 2017 de kop opstak over het gevaar van residu door combinaties van middelen. “Alle kranten stonden er vol van, het was landelijk nieuws. Maar toen het Rijksinstituut voor

Volksgezondheid en Milieu (RIVM) een rapport uitbracht dat er van 2016 tot 2018 in aardbeien geen residu's met risico gevonden werden, pikten de media dat niet op.” Zelfs de telers hebben het niet gelezen. En in november zaaide de pers opnieuw paniek met hetzelfde verhaal. “Dit blijft sudderen. Het residu in aardbeien moet naar beneden. Dat moeten we samen doen. Daar moet je over nadenken: wat meer gebruiken in het begin en wat minder tegen de oogst aan. Dat vergt een andere keuze van middelen.” Harrie wees daarbij ook op de opmars van *PlanetProof*. “Alle telers gaan daarnaartoe, eventueel via het Albert Heynprotocol. Het komt allemaal wat op hetzelfde neer. Het wordt er niet makkelijker op, maar je afnemer eist dat. Er is wat ruimte om te discussiëren over de extra kosten, maar wanneer jij niet op die trein springt, dan vertrekt hij zonder jou.”

Moeilijke insecten

Het jaar 2018 was lastig op het gebied van insecten. De witte vlieg was opvallend actief in heel wat gewassen, waaronder aardbeien. *Drosophila suzuki* hield zich lang gedeisd als gevolg van de hitte, maar zodra de temperaturen wat daalden, kwam ze

wel opzetten. De hitte bevorderde de ontwikkeling van trips in buitenteelten. “Dat verplichtte sommige bedrijven om hun teelt vroegtijdig te stoppen. De bestrijding ging moeilijk. Ook de Californische trips manifesteerde zich in veel landen en regio's in de vollegrond en daar is geen chemisch middel tegen opgewassen. Ook de biologische bestrijders konden het moeilijk waarmaken.”

Pijnenburg overliep de wijzigingen in de erkenning van gewasbeschermingsmiddelen, enkele zijn ook erkend in België. Sivanto Prime, een middel tegen bladluizen en witte vlieg, werd onlangs erkend in Nederland. “Het is een bijkomende oplossing, maar als er eens iets nieuws komt, mag je het slechts één of maximaal twee keer gebruiken.” Ook nieuw in België en Nederland is Scelta tegen spint. Bij de insecticiden noemde hij ook enkele nieuwe niet-chemische middelen. Oikos, een extract van de neemboom, dat ook in cosmetica gebruikt wordt als insectenwerend middel, werd bij ons onlangs erkend tegen trips, witte vlieg en bladeteende rupsen. Siltac vond ik het opvallendst, omdat het mechanisch werkt (zie kader). Afgaand op het verhaal van Pijnenburg moeten we meer in die richting evolueren. ■

Middel dat mechanisch werkt

Bij ISA Nanotech bevestigt Lennart Schouten dat Siltac zeer snel en effectief allerlei schadelijke insecten kleiner dan 3 mm doodt. Terwijl hij dat vertelt, draait er een filmpje waarin bladluizen zijn verhaal illustreren. “Siltac is een siliconenpolymeer met een uitvloeier. Je moet de insecten ermee raken. Die worden dan omsloten door het middel, dat vervolgens heel snel droogt. Omdat het daarbij inkrimpt, knijpt het de insecten in zekere zin dood. Bovendien verstopt het hun tracheeën, waardoor ze niet meer kunnen ademen en binnen de dertig seconden stikken. In België heeft Hermoo al heel goede ervaringen met het bestrijden van witte vlieg. Andere gebruiksmogelijkheden zijn spint bij appels en perenbladvlo bij peren.” Er waren al heel wat proeven, onder meer bij pcfruit, maar ook in Randwijk (Nederland). Schouten voegt er nog aan toe dat roofmijten wel in leven blijven. “Dat komt doordat ze heel actief rondkruipen, in tegenstelling tot bladluizen en dergelijke, die meestal stilzitten.”

© PATRICK DIELEMAN